

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 การเสนอผลการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องจะครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหมายและขอบเขตของภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษา
2. วิวัฒนาการของความหมาย และขอบเขตของภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษาไทย
3. จรรยาบรรณของครู
4. บทบาทและงานวิจัยของครูในยุคโลกาภิวัตน์
5. งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษา

ความหมายและขอบเขตของภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษา

ความหมายของครู ครูมาจากคำว่า "ครู" แปลว่า หนัก (ราชบัณฑิตยสถาน 2530 : 17) และหมายถึง "ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์" นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่าครูอีกมากมาย เช่น ความหมายที่คณะกรรมการร่างจรรยาบรรณครูให้ไว้ว่า "ครู หมายถึง ผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนในการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท" ส่วนความหมายตามรายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาให้ไว้ว่า "ครู หมายถึง ผู้มีหน้าที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน และเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม เช่นเดียวกับที่วิญญูชนจะพึงมี" ส่วน ระพี สาคริก (2529) ได้ให้ความหมายว่า ครู หมายถึง ผู้ทำหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมโดย

ใช้กระบวนการศึกษาอบรม ในฐานะผู้ฝึก ผู้แนะ ผู้นำ ผู้ส่งเสริม ให้เกิดการ พัฒนาแก่คน" และ เปลื้อง ณ นคร (2525) ได้ให้ความหมายว่า "ครู หมายถึง ผู้มีความหนักแน่น ผู้ควรแก่การเคารพของศิษย์" นอกจากนี้ Dic- tionary of Education ของ Good ได้อธิบายความหมาย ของครูไว้ว่า ครู หมายถึง บุคคลที่มีประสบการณ์ หรือความรู้ดี หรือมีทั้งประสบการณ์และ ความรู้ในสาขางานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสามารถทำให้เกิดความเจริญและพัฒนา ขึ้นในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ครู หมายถึง บุคคลที่มีอาชีพในการให้การศึกษาอบรมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ขึ้นในตัวผู้เรียน และจะต้อง เป็นผู้ที่มีความดี มีศีลธรรม และจริยธรรมอันดีด้วย

ขอบเขตของภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษา เนื่องจากงานหลักของ ครู คือการสอนหรือการให้ความรู้ซึ่งเป็นงานที่ยาก เพราะจะต้องคิดค้นกลวิธี ต่าง ๆ มาใช้ในการถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ภาระหน้าที่ของครูนั้นมีอยู่ หลายด้านทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน และไม่เกี่ยวข้อง จาก การวิจัยของ ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2525) ได้สำรวจแนวความคิด และบทบาทของผู้รู้ และผู้เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาและวงการครูเกี่ยวกับความ สำคัญและและหน้าที่ของครูสรุปได้ว่า

1. ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการศึกษาอันเป็นเครื่องมือใน การพัฒนาประเทศ
2. ครูเป็นนักพัฒนาคน พัฒนาทั้งด้านความรู้ และสามารถที่จะเป็น ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต
3. ครูเป็นผู้ชี้แนะทางความคิดให้แก่ศิษย์ให้รู้จักการเลือกตัดสินใจ
4. ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และบุคคลทั่วไป
5. ครูมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมเสถียรภาพของประเทศในด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองให้มั่นคง

6. ครูเป็นผู้ช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้นได้ เนื่องจากรู้สภาพและปัญหาท้องถิ่นดีกว่าข้าราชการฝ่ายอื่น ๆ

จะเห็นได้ว่า ครูมีความสำคัญและมีภาระหน้าที่ที่จะต้องจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในระบบการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาประเทศ

ในปัจจุบัน ครูมิใช่เป็นผู้สอนหรือถ่ายทอดวิชาความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ครูมีภาระหน้าที่อีกมากมายที่ต้องปฏิบัติตามที่ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524) และแบคแมน ซี ดับบลิว (Backman C.W., 1968) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของครูไว้ในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ รับผิดชอบการสอนในวิชาและชั้นเรียนที่ได้รับมอบหมาย จัดเตรียมการสอน ทำบันทึกการสอน จัดหาหรือทำอุปกรณ์การสอน คิดและประเมินผลการเรียนการสอน รับผิดชอบในการอบรมนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกงาน จัดทำงานธุรการที่เกี่ยวข้อง และดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียน ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาและให้บริการแนะแนว

2. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อครูใหญ่ ได้แก่ การให้ความเคารพในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยเหตุผลของผู้บริหาร สนับสนุนนโยบายการบริหารงานของครูใหญ่

3. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อเพื่อนครู ได้แก่ รักษาความลับของเพื่อนครู ช่วยเหลือการงานของเพื่อนครู

4. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อโรงเรียน ได้แก่ การช่วยพัฒนาโรงเรียน สร้างและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน

5. ภาระหน้าที่ของครูต่อชุมชน ได้แก่ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ให้บริการแนะนำด้านวิชาการแก่ชุมชน

เจลิชว บุรีภักดี และคณะ (2520) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของครูที่ดูแลพบว่าครูควรมีภาระหน้าที่เรียงลำดับดังต่อไปนี้

1. ตั้งใจสอน รักการสอน
2. หมั่นอบรมเด็กอยู่เสมอ
3. เตรียมการสอนและทำบันทึกการสอน
4. จัดการปกครองได้เป็นที่เรียบร้อย
5. รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับสอน
6. สอดส่องความประพฤติของนักเรียน
7. ทำบัญชีเรียกชื่อและสมุดประจำชั้น
8. สอนให้เด็กเป็นคนดี
9. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
10. ช่วยให้คำแนะนำด้วยความเต็มใจ
11. เอาใจใส่เด็ก
12. จัดการแนะนำที่ดีแก่เด็ก
13. ค้นคว้าเพิ่มเติมความรู้ใหม่มาสอน
14. ดูแลบำรุงรักษาห้องเรียนและอาคารสถานที่
15. ตรงต่อเวลา
16. เป็นครูประจำชั้น
17. หมั่นหาความรู้และวิธีการหาความรู้
18. ช่วยงานสารบรรณและธุรการโรงเรียน
19. สอนสิ่งที่เป็นประโยชน์
20. เข้าใจและพยายามเข้าใจปัญหาเด็ก
21. เป็นที่พึ่งของเด็ก
22. ช่วยเหลืองานโรงเรียนด้วยความเสียสละ
23. ทำระเบียบและสมุดรายงานนักเรียน

อ่ำไพ สุจริตกุล และคณะ (2521) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่าครูประถม

ศึกษาจะต้องมีขอบเขต และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนตามรายการในหมวดต่าง ๆ ดังนี้

หมวด ก ความรู้วิชาสามัญ

ความรู้วิชาสามัญ

1. รู้และสามารถเขียนเรียงความร้อยแก้ว และย่อความได้เป็นอย่างดี
2. ลักษณะและข้อบังคับของคำประพันธ์และร้อยกรองอย่างง่าย ๆ
3. ลักษณะและโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย
4. อ่านทำนองเสนาะคำประพันธ์ร้อยกรองที่มีในแบบเรียนได้ทุกชนิด
5. ใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน
6. วิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
7. เรื่องเกี่ยวกับนิเวศศึกษา
8. ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์และเรื่องที่อยู่ในแบบเรียนวิทยาศาสตร์อย่างละเอียด
9. ความรู้เกี่ยวกับการทดลอง และสาขิตทางวิทยาศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการสอนระดับประถมศึกษา
10. การคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง
11. หลักเบื้องต้นและเนื้อหาเบื้องต้นของวิชาคณิตศาสตร์
12. เกษตรกรรมเบื้องต้น
13. ระบบการปกครองของประเทศไทยและระบบการปกครองอื่น ๆ
14. จริยธรรมและพิธีการทางศาสนาต่าง ๆ พอสั่งเขบ
15. ข้าวและเหตุการณ์ประจำวัน
16. กฎหมายและบ้านเมืองเบื้องต้น
17. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
18. ประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่ดั้งเดิมของไทยถึงสมัยรัตนโกสินทร์

19. พลาณามัยสำหรับบุคคลและชุมชน
20. ศิลปสำหรับครู
21. ดนตรีสำหรับครู

ความรู้วิชาครู

22. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
23. จุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่
สอน
24. ขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปสู่บันทึกการสอน
25. การวิเคราะห์หลักสูตรและประโยชน์ของการวิเคราะห์หลักสูตร
26. จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กและธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย
27. ความต้องการของเด็กแต่ละวัย
28. รู้จักเด็กและพื้นฐานของครอบครัวของเด็ก
29. วิธีการให้รางวัลและลงโทษ
30. หลักวิธีการแนะแนว
31. วิธีสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอน
32. ระเบียบและหลักการวัดผล
33. วิธีการวัดผลหลาย ๆ วิธี
34. วิธีเขียนข้อสอบหลาย ๆ แบบ
35. จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน
36. บทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศและนักศึกษาฝึกสอน
37. วิธีการช่วยเหลือครูใหม่ตามความเหมาะสม

หมวด ข ทักษะการสอนของครู

1. พูดเสียงชัดเจน ฟังง่าย
2. อธิบายได้แจ่มแจ้ง
3. ตอบคำถามได้อย่างใจเย็น ตรงจุด และชัดเจน
4. ใช้ภาษาพูดที่ไพเราะและใช้ถ้อยคำที่ผู้เรียนเข้าใจง่าย

5. พูดและเข้าใจภาษาท้องถิ่นได้บ้าง
6. พูดชมเชย ชอบใจ ขอโทษ แนะนำสั่งสอน ปลอดภัยนให้กำลังใจ กระตุ้น ระวังใจให้สนใจ หรือสนุกสนานตามโอกาสอันควร
7. ใช้คำถามเพื่อให้เกิดผลหลาย ๆ แบบได้
8. พูดอย่างมีเหตุผล โน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนคล้อยตามได้
9. ลายมือเป็นระเบียบ ถูกต้อง อ่านง่าย
10. ใช้กระดานดำเป็น
11. เขียนคำและใช้ภาษาเขียนที่ถูกต้องชัดเจน
12. ฟังและเข้าใจคำพูดหรือเสียงต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เพื่อปฏิบัติกรได้จับใจ ถูกต้องและเหมาะสม
13. สังเกตสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนอันจะมีผลทั้งดีและร้าย ต่อผู้เรียนเพื่อช่วยให้งัดการได้เหมาะสม
14. จำชื่อนักเรียนได้
15. วางแผนและเตรียมการสอนโดยใช้หลักการทางการศึกษา เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
16. เตรียมเนื้อหา ประสบการณ์กรเรียน และสิ่งช่วยสอนโดยยึดความต้องการ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน
17. เตรียมการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
18. เตรียมการสอนให้พร้อมล่วงหน้าเสมอ
19. จัดลำดับเนื้อหาวิชาก่อนหลังได้เหมาะสมกับลักษณะวิชา ผู้เรียน และเหตุการณ์
20. บันทึกการสอนอย่างชัดเจน และปฏิบัติได้จริง
21. จัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้หลายแบบ
22. จัดห้องเรียนแบบต่าง ๆ ได้หลายแบบ
23. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมล่วงหน้า และใช้ให้เกิดประโยชน์
24. รู้แหล่งวัสดุอุปกรณ์และสิ่งช่วยสอนต่าง ๆ
25. ดัดแปลงวัสดุเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์

26. เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ได้หลายอย่าง เหมาะสมกับผู้เรียน ลักษณะวิชาและสภาพการเรียนการสอน
27. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้ และเกิดความคิดอยู่เสมอ
28. ตรวจงานอย่างมีประสิทธิภาพ
29. วาดภาพประกอบการสอนได้
30. ใช้ความรู้ทางศิลปะและดนตรีให้เป็นประโยชน์ในการสอนได้
31. นำนิทานมาประกอบการสอนได้
32. ลงโทษและให้กำลังใจอย่างเหมาะสม
33. แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉลาด
34. เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกการทำงานร่วมกัน ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และการควบคุมตนเองได้
35. สอนได้หลายวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ
36. ชำนาญในการให้งานแก่เด็กอย่างเหมาะสม
37. ใช้วิธีการและเครื่องมือหลายอย่างในการวัดผล
38. นำผลการทดสอบใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนและการช่วยเหลือนักเรียน
39. ช่วยผู้เรียนให้ประเมินผลตนเองได้ยิ่งขึ้น

หมวด ค. เจตคติของครู

1. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
2. ชอบสอน
3. รับผิดชอบและประเมินผลตนเองเสมอ
4. ตรงต่อเวลา
5. เข้มแข็งอดทน
6. มีเหตุผล
7. ยุติธรรม
8. ขยันและกระตือรือร้นในการทำงาน
9. มีความเสียสละและเอื้อเฟื้อ

10. รู้จักควบคุมอารมณ์
11. ตัดสินใจด้วยตนเอง
12. ให้เกียรติและไม่ดูถูกผู้อื่น
13. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
14. เห็นอกเห็นใจนักเรียนและผู้อื่น
15. ซื่อสัตย์
16. ประหยัด
17. ไม่ชอบและไม่ส่งเสริมอบายมุข
18. จริงใจต่อทุกคน
19. รู้จักกาลเทศะ
20. มีระเบียบวินัย
21. เข้าใจตนเองและพยายามเข้าใจผู้อื่น
22. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
23. เป็นกันเองกับนักเรียนและผู้อื่น
24. รักและหวังดีต่อเด็ก
25. มีความสามัคคี
26. กิริยาวาจาสุภาพอ่อนโยน ยิ้มง่าย
27. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
28. เลื่อมใสในศาสนา
29. เป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมอันดี
30. ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
31. หมั่นปรับปรุงตนเองเสมอ
32. รักษาความลับได้
33. รอบคอบ

หมวด ง. หน้าที่และงานของครู

1. ทำบัญชีเรียกชื่อ
2. ทำสมุดประจำชั้นและทะเบียนประวัตินักเรียน

3. ทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
4. ทำรายงานผลการเรียน (ด.2ก.)
5. สอนและเตรียมการสอน
6. ตรวจงานของนักเรียน
7. ปกครองนักเรียน
8. ควบคุมชั้น
9. อบรมและสั่งสอนนักเรียน
10. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียน
11. จัดและเก็บเอกสารและอุปกรณ์การสอน เข้าเป็นหมวดหมู่
12. รู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน
13. ประสานงานกับครูใหญ่ เพื่อนร่วมงาน คนงาน และผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ
14. แนะนำนักเรียนและผู้ปกครอง
15. สอนซ่อมเสริม
16. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน
17. ตรวจสอบสุขภาพทั่วไปและการแต่งกายของนักเรียนทุกเช้า
18. ดูแลความปลอดภัยและช่วยเหลือนักเรียนเจ็บป่วย
19. ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียนและห้องเรียน
20. ติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชน
21. ร่วมกิจกรรมของนักเรียนและชุมชน
22. เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนและชุมชน

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2523) ได้กล่าวถึงบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูไว้ในหน่วยที่ 4 ว่าด้วยบทบาทของครูต่อชุมชน ชุมชนวิชาการศึกษากับชีวิตและชุมชนว่า ครูไม่เพียงแต่มีบทบาทและหน้าที่ในการให้การศึกษา แต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีบทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนดังต่อไปนี้ด้วย

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้ติดต่อสื่อสาร แจ้งข่าวความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง ตลอดจนนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐไปให้ประชาชนทราบ

2. บทบาทในฐานะผู้สนับสนุนส่งเสริมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของชาติ และชุมชน เพื่อให้ประชาชนเห็นค้ำยตามและให้ความร่วมมือ
3. บทบาทในฐานะผู้ทำงานบูรณะชนบท เพราะคลุกคลีอยู่ในชุมชนจึงทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นอย่างดี ทำให้สามารถทำงานพัฒนาชุมชนให้สำเร็จได้
4. บทบาทในฐานะผู้แปลความต้องการ และปัญหาของชุมชนให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปทำงานพัฒนาชุมชน
5. บทบาทในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากครูเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของประชาชน ประชาชนจึงยอมรับโครงการต่าง ๆ เมื่อโครงการนั้นได้รับการสนับสนุนจากครู
6. บทบาทในฐานะนักนวัตกรรมในด้านเทคนิค วิธีสอน รู้จักคิดค้นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้เสมอ
7. บทบาทในฐานะผู้แก้ปัญหา โดยใช้วิธีการจัดโครงการและวิธีแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาประชาชนในชุมชนให้เกิดความคิดริเริ่มและช่วยตนเองได้
8. บทบาทในการจัดหาและรวบรวมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชน
9. บทบาทในการผสมผสานประสบการณ์การเรียนรู้อั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความสับสนขึ้น
10. บทบาทในฐานะผู้ประสานงานของโครงการต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและสูญเปล่าของทรัพยากร
11. บทบาทในฐานะที่ปรึกษาของชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ
12. บทบาทในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติงานกับประชาชนในชุมชน รวมทั้งการชักชวนครูและนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วย
13. บทบาทในฐานะผู้ให้บริการแก่ชุมชนทั้งในด้านวิชาการ อาคารสถานที่และการติดต่อประสานงานต่าง ๆ

สุมน อมรวิวัฒน์ (2524) ได้เขียนถึงภาระหน้าที่ของครู พอสรุปได้ดังนี้

หมวดที่ 1 อุดมการณ์ของครู ประกอบด้วย ความศรัทธาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และารศึกษา ชำรงและเสริมสร้างเกียรติแห่งอาชีพครู และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

หมวดที่ 2 เอกลักษณ์ของครู ประกอบด้วย ครูจะต้องชำระตนให้เหมาะสมดีพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ และเป็นตัวอย่างที่ดีและพร้อมจะช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุนให้ศิษย์ก้าวไปในทางที่ดีงาม และเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

หมวดที่ 3 การรักษาวินัยแห่งอาชีพครู ประกอบด้วย ครูจะต้องปฏิบัติตามวินัยเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาทั้งต่อศิษย์ต่อตนเอง และต่อสถาบันการศึกษา

หมวดที่ 4 บทบาทของครูต่อบุคคลและสังคม ครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนในสังคม ในการดำรงตนอยู่ในกรอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและต้องพร้อมที่จะอุทิศตนช่วยเหลือสังคมในทางที่ถูกต้องสมควรเสมอ

จากภาระหน้าที่ของครูดังกล่าว นักวิชาการ และนักการศึกษาต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ครูประถมศึกษานั้นมีภาระหน้าที่หลายอย่าง และถ้าจะรวบรวมงานต่าง ๆ ดังกล่าวที่ครูประถมศึกษาปฏิบัติเข้าเป็นหมวดหมู่ ก็จะได้เห็นว่านอกจากงานสอนเป็นภารกิจหลักของครูประถมศึกษาแล้ว การดูแลนักเรียนนอกเวลาเรียนเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ การบริการอาหารกลางวัน การจัดบอร์ด การทำกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ การทำงานด้านธุรการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนก็เป็นภาระกิจที่สำคัญของครูประถมศึกษาเช่นกัน

ดังนั้น ถ้าจะรวบรวมภาระหน้าที่ทั้งหลายของครูประถมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อแบ่งเป็นงานในแต่ละด้านที่ครูประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติแล้ว นักวิชาการจะเน้นที่งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ไม่ได้กล่าวถึง คือ งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร และงานธุรการและการเงิน และเป็นที่น่าสนใจที่ ภาระหน้าที่แต่ละด้านมีรายละเอียดไม่เหมือนกัน และ

อาจจะต้องรวมรายละเอียดบางด้านไว้ในหมวดเดียวกันหรือต่างหมวดไป จากที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับธุรการของแบคแมน (Backman, 1968) เป็นรายละเอียดที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียน ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาแนะแนวของนักเรียน เพราะฉะนั้น จึงอาจจะนำไปรวมอยู่ในภาระหน้าที่ด้านกิจการนักเรียน แทนที่จะเป็นหมวดธุรการและการเงิน ซึ่งจากการศึกษาการให้ความหมายและรายละเอียดของงานแต่ละด้านของนักวิชาการเพิ่มเติมเป็นดังนี้

ด้านวิชาการ : ภิญญา สาขร (2519) กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนา การสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ครูทุกคนจะต้องรับผิดชอบ เพราะหน้าที่ของโรงเรียนทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ด้านวิชาการแก่นักเรียน นิพนธ์ วินาวงค์ (2523) กล่าวว่า หน้าที่ของโรงเรียน คือ การให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียน ครูควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการและเข้าใจขอบเขตของงานนี้เป็นอย่างดี งานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียนที่สำคัญ มีดังนี้ 1) งานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) งานด้านปรับปรุงการเรียนการสอน 3) งานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ส่วน พันธ์ หันนาคินทร์ (2524) เสนอว่าหน้าที่ในด้านงานวิชาการควรจะประกอบด้วยงานด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) งานด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น การส่งเสริมนักเรียนด้านวิชาการ การบริการต่าง ๆ การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น 2) งานด้านจัดโปรแกรมการเรียนการสอน เช่น การใช้หลักสูตร การประเมินผลการเรียนนักเรียน เป็นต้น 3) งานด้านจัดหาเครื่องอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ การเก็บรักษา และการนำไปใช้ เป็นต้น สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526) ได้กำหนดงานวิชาการของโรงเรียนไว้ ดังนี้ 1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การทำและการใช้แผนการสอน 2) งานการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียน การสอนซ่อมเสริม และการประเมินผล 3) การ

นิเทศภายในโรงเรียน ดังนั้น จะเห็นได้ว่า งานวิชาการสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน และรวมไปถึงการสอนซ่อมเสริม และการนิเทศด้วย ซึ่งนักวิชาการอื่น ๆ ไม่ได้เห็นว่า งานวิชาการต้องครอบคลุมการนิเทศ แต่จะกล่าวถึง การปรับปรุงและการพัฒนาการเรียนการสอนแทน

ด้านกิจการนักเรียน : งานกิจการนักเรียน หมายถึง บรรดากิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนในห้องเรียน และถือว่าเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของครู (ภิญโญ สาธร, 2526) ซึ่งจะต้องทำไปพร้อมกับภาระหน้าที่อย่างอื่น จึงเป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจ ขอบข่าย และความสำคัญของงานด้านนี้ จนสามารถดำเนินการให้ภาระกิจดังกล่าวบรรลุผลดี (ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์, 2526) แคมป์เบลล์ คอรับอลลี และ แรมเซย์เฮอริ (Campbell Corbally and Ramreyer, 1977) แบ่งงานกิจการนักเรียนออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การบริหารกิจการนักเรียน และการจัดรูปองค์การของนักเรียน 2) ระเบียบและระเบียบต่าง ๆ 3) การจัดบริการให้แก่เด็กนักเรียน 4) การควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2522 (กรมสามัญศึกษา, 2522) ได้เสนอแผนงานกิจการนักเรียนไว้คือ ให้โรงเรียนจัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรม เพื่อความมั่นคงของชาติ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาและพระมหากษัตริย์ พันธุ์ หันนาคินทร์ (พันธุ์ หันนาคินทร์, 2524) สรุปว่า งานกิจการนักเรียนแบ่งออกเป็นการจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การรักษา ระเบียบวินัยในโรงเรียน และการให้บริการอื่น ๆ แก่เด็กนักเรียน เช่น บริการสุขภาพ อาหารกลางวัน และการจัดให้มีการปลอดภัยแก่เด็กนักเรียน สำหรับธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์, 2526) กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนช่วยให้นักเรียนพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สนับสนุนการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในห้องเรียนความปกติ ช่วยให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียน และช่วยให้ครูมีโอกาสรู้จักสัมพันธ์กับนักเรียนและสามารถหาวิธีการต่าง ๆ ช่วยนักเรียนได้มากขึ้น ส่วนสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526) ได้กำหนดขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนไว้คือกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา กิจกรรมเกี่ยวกับกีฬา กิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ และการจัดอาหารกลางวันแก่นักเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่นักเรียนทำหรือเป็นบริการที่จัดให้นักเรียน เช่น การจัดอาหารกลางวัน แต่ไม่ได้เกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมและการจัดองค์การนักเรียน การรักษาระเบียบวินัย การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยแก่นักเรียน ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นสิ่งที่นักวิชาการ เน้นในเรื่องกิจการนักเรียน

ด้านบุคลากร : นิพนธ์ กินาวงศ์ (นิพนธ์ กินาวงศ์, 2523) แบ่งงานบุคลากรออกเป็น 4 ประการ คือ 1) การแสวงหาบุคลากร 2) การบำรุงรักษาบุคลากร 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การให้บุคลากรพ้นจากงาน ส่วน สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน, 2523) จำแนกงานบุคลากรได้ดังนี้ 1) การสรรหาบุคลากร 2) การวางแผนเพื่อทำงานบุคลากร 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การจัดประโยชน์แก่ผู้อื่น ๆ สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526) ได้กำหนดมาตรฐานของงานบุคลากรไว้ดังนี้ 1) การทำทะเบียนข้อมูลบุคลากรในโรงเรียน 2) การอบรมพัฒนาบุคลากร 3) การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้บุคลากรในโรงเรียน 4) การส่งเสริมให้ครูรักษาระเบียบวินัย มีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดี ดังนั้นงานบุคลากรตามที่กำหนดไว้โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นงานที่เกี่ยวกับตัวบุคลากร การอบรมพัฒนาครู การจัดสวัสดิการให้ครู และการส่งเสริมให้ครูรักษาระเบียบวินัย มีคุณธรรม และจริยธรรม ในขณะที่นักวิชาการจะกล่าวถึง การวางแผนการทำงานของบุคลากร เช่น การสรรหาหรือการให้บุคลากรพ้นจากงาน

ด้านอาคารสถานที่ : ชลิต พุทธิรักษา (ชลิต พุทธิรักษา, 2525) กล่าวถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานในด้านอาคารสถานที่ไว้ดังนี้ 1) เป็นการช่วยให้โรงเรียนสะอาด สวยงาม และมีสภาพแวดล้อมที่ดี 2) เป็นการช่วย

ให้การใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถใช้ได้ดีที่สุดในระยะยาว 3) เป็นการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนหรือให้การศึกษา 4) เป็นการช่วยให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ภิญญู สาทร (ภิญญู สาทร, 2519) เสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายให้ครูรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่และบริเวณ ควรคำนึงถึงความสะอาด ความคงทนแข็งแรง และความปลอดภัย พันส์ หันนาคินทร์ (พันส์ หันนาคินทร์, 2524) กล่าวว่า งานด้านอาคารสถานที่ที่มีงานที่จะต้องปฏิบัติอยู่ 4 ประการ คือ 1) การบำรุงรักษาให้อาคารสถานที่อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ 2) การใช้ประโยชน์จากตัวอาคารสถานที่มากที่สุด 3) การตกแต่งบริเวณให้สวยงามกลมกลืนกัน 4) การจัดบริเวณพักผ่อนหย่อนใจ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526) ได้กำหนดขอบข่ายของงานด้านอาคารสถานที่ไว้ได้แก่ การรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยสะอาด รวมทั้งจัดให้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียน สนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นจะเห็นได้ว่า งานด้านอาคารสถานที่สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หมายถึงงานการปรับปรุง ดูแลรักษาและการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา นอกจากนี้ นักการศึกษายังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ควรใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ด้านธุรการและการเงิน : นิพนธ์ กินาวงศ์ (นิพนธ์ กินาวงศ์, 2523) แบ่งงานธุรการและการเงินออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ 1) งานธุรการทั่วไป ได้แก่ งานเกี่ยวกับทะเบียน สถิติ และการเก็บรักษาหลักฐานต่าง ๆ ของโรงเรียน 2) งานสารบรรณ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับหนังสือโต้ตอบทั้งของส่วนราชการและเอกชน 3) งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับและการเบิกจ่ายเงิน การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การจัดซื้อ ตลอดจนการควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินของโรงเรียน 4) งานเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่ การวางแผนจัดทำงบประมาณประจำปี 5) งานพัสดุครุภัณฑ์ ได้แก่ การจัดซื้อ

จัดหา และการลงทะเบียสนพัสดุครุภัณฑ์ 6) งานด้านบริการอื่น ๆ เช่น งานรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน การรักษาความปลอดภัย และการให้บริการนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น บริการ อาหารและสุขภาพ จำรัส นองมาก และ วิจิตร ภักดีรัตน์ (จำรัส นองมาก และวิจิตร ภักดีรัตน์, 2525) จำแนกงานธุรการและการเงินออกเป็นงานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย งานประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ และงานการเงินและบัญชี ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526) ได้เสนองานธุรการและการเงินไว้ดังนี้ การจัดทำงบประมาณ การจัดทำเงินนอกงบประมาณ การจัดซื้อและการจ้าง งานบัญชี งานพัสดุ งานทะเบียน สถิติ และงานสารบรรณ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า งานด้านธุรการและการเงินตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดนั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ งบประมาณ งานพัสดุ ครุภัณฑ์ และงานจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งนักวิชาการอื่น ๆ ก็กล่าวถึงงานด้านนี้คล้ายกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติด้วยเช่นกัน แต่มีงานอย่างหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้นอกเหนือจากที่นักวิชาการกล่าวก็คือ การจัดทำเงินนอกงบประมาณ

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน : เอลสบรี แม็คแนสลี และวินน์ (Elsbree, Mc, Nally an Wynn, 1967) กล่าวถึง งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า 1) จัดบริการชุมชน เพื่อจะได้ใช้โรงเรียนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด 2) ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทั้งวัสดุสิ่งของ สถานที่ บุคลากร ตลอดจนสถานบันและองค์การต่าง ๆ 3) อำนวยความสะดวกในเรื่องระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับบ้าน 4) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาเยี่ยมชมกิจการของโรงเรียน 5) จะต้องรู้จักชุมชนเป็นอย่างดีทั้งสภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เพื่อจะได้จัดโรงเรียนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตของนักเรียน สำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (2522) ได้เสนอแนะโรงเรียนประถมศึกษาให้ปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนไว้ดังนี้ 1) โรงเรียนจัดให้มี

แผนการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนประจำปี 2) โรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 3) โรงเรียนจัดให้มีคณะกรรมการเพื่อพัฒนาโรงเรียน ประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่สำคัญในท้องถิ่น 4) โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน 5) โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ 6) โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมช่วยเหลือดูแลสถาบันทางศาสนา หรือจัดพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา 7) โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์ว่า วิไลวรรณ วิทยโรจน์ (วิไลวรรณ วิทยโรจน์, 2525) ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2 วิธี คือ 1) การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน อาจใช้วิธีการดังนี้ 1.1) เสนอรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน 1.2) สร้างความเชื่อถือและความมั่นใจ ตลอดจนความนิยมในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน 1.3) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา 1.4) ส่งเสริมให้ครูกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับใกล้ชิดยิ่งขึ้น เพื่อผลดีต่อการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง 1.5) พานักเรียนออกไปทัศนศึกษา เช่น ไปฟังเทศน์ที่วัด ไปชมการทำไร่ การทำสวนดอกไม้ ชมโรงงานในท้องถิ่น การเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่น 1.6) สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวัฒนธรรม 1.7) ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีโอกาสสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชน 1.8) แก้ไขและคลี่คลายข้อข้องใจและสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ๆ ชั่วชให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี มองครูด้วยความเชื่อถือ และนิยมยกย่อง 1.9) นำลูกเสือ ยุวกาชาด ออกไปบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน เช่น การพัฒนาวัด การตัดต้นไม้ที่ขึ้นเกะกะบนถนนสาธารณะทางเข้าโรงเรียน 1.10) นำนักเรียนออกไปสำรวจชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อจะได้ทราบปัญหา ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อช่วยแก้ไขปัญหา

2) การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน โรงเรียนควรใช้แหล่งวิชาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน และการปรับปรุงโรงเรียนดังนี้ 2.1) เชิญผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญในอาชีพเฉพาะอย่างมาให้ความรู้ และแนะนำนักเรียน

เช่น ช่างไฟฟ้ามาให้ความรู้เรื่องประโยชน์และอันตรายที่เกิดจากไฟฟ้า 2.2) เชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในบางเรื่อง 2.3) เชิญตำรวจ ข้าราชการ มาให้ความรู้ด้านจราจร การปกครอง 2.4) เชิญแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และทันตแพทย์มาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย 2.5) เชิญสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการประชุมสภา ดังนั้นจะเห็นได้ว่างานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง งานที่การดำเนินการเกี่ยวกับการติดต่อ การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ การประสานงานในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนพัฒนาและสร้าง ความเข้าใจอันดีต่อกัน

วิวัฒนาการของความหมายและขอบเขตของภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษา

การศึกษาไทยเริ่มต้นเป็นแบบไม่เป็นทางการ (Informal Education) ชิงสุקר ศรีเสน (2527 : 37) กล่าวไว้ว่า การศึกษาเริ่มจากครอบครัว เพื่อน วัด สถานศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นวัด และครูในอดีตนั้นส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ตามความถนัดของท่าน วิชาที่สอนจะนำไปใช้ประกอบอาชีพ เช่น ความรู้ทางหัตถกรรม วิทยาศาสตร์ และคาถาอาคม เป็นต้น

ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2414 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาเป็นระบบโรงเรียนขึ้น จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการสอนตามการศึกษาแผนใหม่อย่างเพียงพอ ประกอบกับการศึกษาได้ขยายออกไปสู่ทวยราษฎร์มากขึ้น และเปิดโอกาสให้เด็กหญิงได้เล่าเรียนเหมือนเด็กชาย จึงไม่สะดวกที่พระสงฆ์จะเป็นผู้สอน ครูจึงเริ่มเปลี่ยนจากพระสงฆ์มาเป็นฆราวาส การสอนเริ่มมีลักษณะเป็นงานอาชีพ ครูในระยะนี้ส่วนใหญ่เป็นฆราวาสและมีความรู้พอที่จะสอนให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้เท่านั้น แต่เทคนิควิธีการถ่ายทอดต่าง ๆ ยังมีน้อย การสอนของครูจึงไม่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก (บันลือ พฤษะวัน, 2525)

ในปี 2430 ได้โปรดเกล้าฯให้ตั้งกรมศึกษาธิการ ทั้งนี้เนื่องจากมีจำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2435 โปรดเกล้าฯตั้งกระทรวงธรรมการขึ้น มีการอบรมครูให้รู้วิชาครู และวิธีสอนต่าง ๆ มีครูไปเรียนทางวิชาการศึกษาจากต่างประเทศ ส่วนภายในประเทศก็ได้เปิดทำการสอนครูทุกวันพระอันเป็นวันหยุดราชการ โดยมีนายตรวจแขวง (ศึกษา) แขวงบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี เป็นผู้สอนเอง ในปี พ.ศ. 2443 นั้น จึงทำให้ครูมีเทคนิคและวิธีถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ศิษย์เพิ่มมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2445 กรมศึกษาธิการได้จัดตั้งสถานที่อบรมและสอนครูขึ้น ดำเนินการมาจนถึงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2447 กรมศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งสถานที่อบรมและประชุมครูขึ้นเป็นรูปสมาคม ชื่อ สามัคยาจารย์สมาคม

สำหรับวัตถุประสงค์ของสมาคมนี้ มี 3 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อให้สมาคมนี้เป็นบ่อเกิดของศิลปวิทยา คือหมายความว่าให้เป็นที่ชุมนุมสำหรับปรึกษาหารือ ข้อราชการที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษา
2. เพื่อให้สมาคมนี้เป็นที่ประชุมผู้มีบรรดาศักดิ์ใหญ่น้อย ผู้เป็นเพื่อนราชการทั่วไป ตลอดจนนักเรียนซึ่งยังอยู่ในเวลาเล่าเรียน ซึ่งมีความพอใจที่จะเข้าเป็นสมาชิก
3. เพื่อให้สมาคมนี้เป็นที่ประชุมกระทำความบันเทิงทั้งใจและกายที่ชอบ และเป็นคุณประโยชน์ มีการกรำทา และการดนตรี เป็นต้น

กิจการของสมาคมดำเนินมาเป็นเวลา 40 ปี จนเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 สมาคมได้อพยพออกไปนอกเมือง เมื่อสงครามสิ้นสุดลงก็ได้กลับมาที่เดิม เมื่อได้ตั้งครุสภาขึ้นตามพระราชบัญญัติครู โดยใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2488 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตกลงให้รวมกิจการและทรัพย์สินของสามัคยาจารย์สมาคมเป็นครุสภา

นับจากปี 2488 ที่ได้เริ่มจัดตั้งครูสภา จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา ได้ 50 ปีนั้น ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น อำนวยการ หน้าที่ โครงสร้าง และระบบบริหาร ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมกับยุคสมัย

มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติครู พ.ศ.2488 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 6 พ.ศ.2523 กำหนดให้ครูสภา มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องการจัดการศึกษา โดยทั่วไป หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียน การสอน การฝึกอบรม การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษา

2. ควบคุมสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู

3. พิจารณาสัทธิของครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

4. ส่งเสริมให้ครู ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร

5. พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครู

ในปัจจุบัน ความหมายและภาระหน้าที่ของครูตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ.2448 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (2532) ได้กำหนดไว้ในมาตรา 24 ว่า ครู ได้แก่

1. ข้าราชการครู

2. ข้าราชการพลเรือน

3. พนักงานครูเทศบาล

4. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งประจำในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร

5. ผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ และได้รับเงินเดือนประจำ

ข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2533 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 2535) ข้าราชการครู หมายความว่า บุคคลที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ได้รับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนในกระทรวงศึกษาธิการ ตามมาตรา 30 กำหนดตำแหน่งข้าราชการครู มีดังนี้

- ก. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษา
- ข. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่บริหารและให้การศึกษามิใช่ในหน่วยงานทางการศึกษา
- ค. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับให้การศึกษามิใช่สังกัดโรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษา ที่เรียกชื่ออย่างอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้าราชการครู ที่มีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ ครู 1 ครู 2 อาจารย์ 1 อาจารย์ 2 อาจารย์ 3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์

ครูประถมศึกษาที่เป็นข้าราชการในหน่วยงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของสำนักงานข้าราชการครูในขอบเขตดังนี้

ครู 1 : หน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้สอนขั้นต้น โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
2. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอน
3. รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษา ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
5. รู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ และเก็บรักษาอย่างถูกต้อง
6. รักษาวินัยและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา
7. ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน
8. ปฏิบัติงานในลักษณะเฉพาะพิเศษ ตามลักษณะประเภทและระดับการศึกษา
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ครูทำหน้าที่สาขปฏิบัติการสอน ทำหน้าที่สอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพ อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ปฏิบัติงานให้บริการทางการศึกษาหรือส่งเสริมการเรียนการสอน ปกครองดูแลนักเรียนและนักศึกษาที่รับผิดชอบ ช่วยเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลทางวิชาการ เตรียมการสอน ผลิตประเมินผล ทำบัญชีเรียกชื่อ เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับครูผู้ทำหน้าที่สาขสนับสนุนการสอนหรือสาขบริการ นอกจากอาจปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นบ้างแล้ว ยังทำหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และบัญชี พัสดุ ทะเบียน ผลิต ประเมินผล แผนการเรียน การบริหาร วัสดุทัศนศึกษาอนามัยโรงเรียน พยาบาล เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ครู 2 : หน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้อำนวยการงานชั้นต้น โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
2. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอน

3. รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษา ตามที่ได้ รับมอบหมาย
4. ศึกษาค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขา วิชาที่เกี่ยวข้อง
5. รู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ และเก็บ รักษาอย่างถูกต้อง
6. รักษาวินัยและประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา
7. ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียน การสอน
8. ปฏิบัติงานในลักษณะพิเศษตามลักษณะประเภทการศึกษา และระดับ การศึกษา
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ครูผู้ทำหน้าที่สายปฏิบัติการสอน ทำหน้าที่สอนและ อบรมความรู้สามัญ และหรือวิชาชีพ อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ปฏิบัติงานให้บริการทางการศึกษาหรือส่งเสริมการ เรียนการสอน ปกครองดูแลนักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องทาง ด้านความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษาที่รับผิดชอบ ศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เตรียมการสอน วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ ประเมินผล และแนวทางการศึกษากับนักเรียน นักศึกษาและ ผู้ปกครอง สอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพเบื้องต้นแก่ประชาชน ให้ บริการแก่สังคมในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ จัดหาและบำรุงรักษาสื่อการเรียน การสอน และเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับครูผู้ทำหน้าที่สายสนับสนุนการสอนหรือสายบริการ นอกจาก อาจปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นบ้างแล้วยังต้องทำหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และบัญชีพัสดุ ทะเบียน วัตถุประสงค์ และแนวทางการศึกษา บรรณารักษ์ ใสตทัศนศึกษา

โภชนาการ อนามัยโรงเรียน พยาบาล เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์ 1 : หน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้-
ชำนาญงาน โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
2. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอน และให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษา
3. รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
5. ริเริ่มจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ รู้จักใช้และเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ อย่างถูกต้อง
6. รักษาวินัยและประพฤตินเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและนักศึกษา
7. นิเทศหรือช่วยนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบหรือรับผิดชอบงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียน
8. ให้คำแนะนำและแนะแนวต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษา และหรือผู้ปกครอง
9. ให้บริการแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษาและชุมชนในด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ
10. ปฏิบัติงานในลักษณะพิเศษตามลักษณะประเภทการศึกษา และระดับการศึกษา
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ครูผู้ทำหน้าที่สายปฏิบัติการสอน ทำหน้าที่และ
 อบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามที่ได้รับมอบหมาย อบรมศีลธรรม จรรยา
 มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องทาง
 ด้านความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา รับผิดชอบในกระบวนการเรียนการ
 สอน เช่น การเตรียมการสอน การวัดผลประเมินผล เป็นต้น ทำการศึกษา
 ค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียน
 การสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้บริการทางการศึกษาหรือส่งเสริมการเรียน
 การสอน เช่น จัดหา ผลิต ควบคุมดูแลและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน และ
 เครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ นอกจากนั้นยังจัดบริการด้านวิชาการและร่วมมือกับฝ่าย
 วิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นในสาขาที่รับผิดชอบ ดำเนินการนิเทศ
 หรือช่วยนิเทศในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ หรือรับผิดชอบงานวิชาการกลุ่มโรงเรียน
 ให้คำปรึกษาหารือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนและนักศึกษา ให้คำ
 แนะนำและแนะแนวการศึกษาและแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง
 ตลอดจนการแนะแนวปัญหาต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชน เช่น
 ปัญหาครอบครัว ปัญหาชีวิต เป็นต้น และทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและ
 วิชาชีพแก่ประชาชน ตลอดจนให้บริการแก่สังคมในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ
 เช่น เป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ เป็นผู้นำ หรือร่วมในกิจกรรมของสังคม เป็นต้น
 และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่สายสนับสนุนการสอนหรือสายบริการ นอกจาก
 ต้องปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังทำหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงินและ
 บัญชี พัสดุ ทะเบียนวัดผล แนะแนวการศึกษา บรรณารักษ์ ใสตทัศนศึกษา
 โภชนาการ อนามัยโรงเรียน พยาบาล เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์ 2 : หน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้-
 ชำนาญการขั้นต้น โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
2. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอน และให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองนักเรียนและนักศึกษา
3. รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษา ตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
5. ริเริ่มจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ใช้และเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ อย่างถูกต้อง
6. รักษาวินัยและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนและนักศึกษา
7. นิเทศหรือช่วยนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบ หรือรับผิดชอบงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียน
8. ให้คำแนะนำและแนวแนะต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษา และหรือผู้ปกครอง
9. ให้บริการแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษาและชุมชนในด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ
10. ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือเป็นที่ปรึกษาของครูในด้านการปฏิบัติงาน และด้านความประพฤติหรือฝึกอบรมครูประจำการ หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าสายวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชา หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบในทางวิชาการ หรือลักษณะงานที่ใกล้เคียงกันอย่างใดอย่างหนึ่ง
11. ปฏิบัติงานในลักษณะ เฉพาะพิเศษตามลักษณะประเภทการศึกษา และระดับการศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติครูผู้ทำหน้าที่สายปฏิบัติการสอน ทำหน้าที่สอนอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามที่ได้รับมอบหมาย อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท

ชนบทรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้ง แก้ไขข้อบกพร่องทางด้านความ
ประพฤตินักเรียนและนักศึกษารับผิดชอบในกระบวนการเรียนการสอน เช่น
การจัดทำโครงการสอน การเตรียมการสอน การเตรียมการสอน การวัดผล
และประเมินผล เป็นต้น ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมวิทยาการและประสบการณ์
ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปฏิบัติหน้าที่
ให้บริการทางการศึกษาหรือส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น จัดหา ผลิต ควบคุม
ดูแล และบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ เป็นที่
ปรึกษาของผู้บริหาร หรือหัวหน้าหน่วยงานในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน
ดำเนินการฝึกอบรมครูประจำการ จัดบริการด้านวิชาการ และร่วมมือกับฝ่าย
วิชาการของสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นในสาขาที่รับผิดชอบหรือสาขาอื่นที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดำเนินงานนิเทศหรือช่วยนิเทศวิชาที่รับผิดชอบ หรือ
รับผิดชอบงานวิชาการกลุ่มโรงเรียน ให้คำแนะนำและแนะแนวทางการศึกษา
และแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง ตลอดจนการแนะแนว
ปัญหาต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหา
ชีวิต เป็นต้น และทำการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพแก่ประชาชน
ตลอดจนให้บริการแก่สังคมในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ เป็นผู้นำ
หรือร่วมกิจกรรมของสังคม เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์ 3 : หน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอนในลักษณะผู้-
ชำนาญการ โดยมีความสามารถเป็นพิเศษในหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำการสอนและอบรมความรู้สามัญ และหรือวิชาชีพตามหลักสูตร
2. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอนและให้คำ
แนะนำแก่ผู้ปกครองนักเรียนและนักศึกษา
3. รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ
และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนและนักศึกษา ตามที่ได้
รับมอบหมาย

4. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิชาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
5. ริเริ่มจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ใช้และเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ อย่างถูกต้อง
6. รักษาวินัยและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน และนักศึกษา
7. วิเคราะห์ วิจัย และนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบ
8. ให้คำแนะนำและแนะแนวต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง
9. ให้บริการแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษาและชุมชนในด้านวิชาการและด้านอื่น
10. ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือเป็นที่ปรึกษาของครูหรืออาจารย์ในด้านการปฏิบัติงานและด้านความประพฤติหรือแนะนำ หรือฝึกอบรมครูหรืออาจารย์ หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชา หรือหัวหน้าสายวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชา หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบในทางวิชาการหรือทำหน้าที่ประธานกลุ่มโรงเรียน หรือทำหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการกลุ่มโรงเรียน หรือลักษณะงานที่ใกล้เคียงกันอย่างใดอย่างหนึ่ง
11. ปฏิบัติงานในลักษณะ เฉพาะพิเศษตามลักษณะประเภทการศึกษา และระดับการศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ครูผู้ทำหน้าที่สายปฏิบัติการสอน ทำหน้าที่สอน อบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามที่ได้รับมอบหมาย อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียมและประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่อง ทางด้านความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา รับผิดชอบในกระบวนการเรียน การสอน เช่น การจัดทำโครงการสอน การเตรียมการสอน การวัดผลและ ประเมิน เป็นต้น ทำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจัยและนิเทศในสาขาวิชาที่

รับผิดชอบ ตลอดจนรวบรวมวิชาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ หรือเรียบเรียง ตำรา หรือเอกสารผลงานทางวิชาการ หรือผลงานทางวิชาการ ในลักษณะอื่น ออกเผยแพร่และปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปฏิบัติหน้าที่ ให้บริการทางการศึกษา หรือส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การวางแผน จัดทำ ผลิต ควบคุมดูแลและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ และเป็นที่ยปรึกษาของผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงาน ในด้านการ ดำเนินการฝึกอบรมครูประจำการ จัดบริการทางด้านวิชาการ และร่วมมือประ- สานงานกับฝ่ายวิชาการของสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นในสาขาที่รับผิดชอบ หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และให้คำแนะนำ และแนะแนวทางการ ศึกษา และแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง ตลอดจนการ แนะนำปัญหาต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชน เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว และปัญหาชุมชนอื่น ๆ ตลอดจนให้บริการแก่สังคมในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นที่ยปรึกษาให้ความรู้เป็นผู้นำ หรือร่วมกิจกรรมของสังคม เป็นต้น ทำ หน้าที่เป็นพี่เลี้ยง หรือเป็นที่ยปรึกษาของครูหรืออาจารย์ในด้านการปฏิบัติงานและ ด้านความประพฤติหรือแนะนำหรือฝึกอบรมครูหรืออาจารย์ หรือทำหน้าที่หัวหน้า ฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าสาขาวิชา หรือหัวหน้าหมวดวิชา หรือทำหน้าที่รับผิดชอบ ในทางวิชาการ หรือทำหน้าที่ประธานกลุ่มโรงเรียน หรือทำหน้าที่รับผิดชอบ งานวิชาการกลุ่มโรงเรียน หรือลักษณะงานที่ใกล้เคียงกันอย่างใดอย่างหนึ่งและ ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สาขสนับสนุนการสอนหรือสายบริการ นอกจาก ต้องปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นบ้างแล้ว ยังทำหน้าที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และบัญชี พัสดุ ทะเบียนวัดผล แนะนำการศึกษา บรรณารักษ์ ใสตทัศน์ศึกษา โภชนาการ อนามัยโรงเรียน พยาบาล เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

จากภาระหน้าที่ของครูที่ปฏิบัติจากอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของไทยสมัยโบราณได้จัดการศึกษากันในบ้าน วัด และวัง เป็น การศึกษาไม่มีระบบแน่นอน เนื้อหาสาระและแนวการสอน ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

ตนเองตามความพอใจ การจัดการศึกษาที่บ้านมักเน้นเรื่องการอาชีพและการ
 ทำมาหากินเป็นหลัก การศึกษาในวัดมักเน้นเรื่อง ศิลปกรรม จรรยา การอ่าน
 เขียน การคิดเลข ในวังจะเน้นการเรียนการสอน ในเรื่องของวิชาสามัญและ
 วิชาช่าง รวมทั้งภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนจะมีหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ที่ตน
 มีอยู่แก่ศิษย์กับสอดแทรกอบรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น ไม่มีหน้าที่อื่นที่จะ
 ต้องปฏิบัติอีกนอกเหนือจากการสอน ซึ่งต่างกับครูในยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าครู
 ในยุคนั้นนอกจากจะเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ได้เป็นอย่างดี โดยการเน้นเอาหลัก
 จิตวิทยาการเรียนรู้อื่นๆ หลักการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก บรรยา-
 กาศที่เหมาะสมในการเรียนรู้ และการวางแผนการสอนมาประยุกต์ใช้แล้ว ยัง
 ต้องสามารถแนะนำ อบรมและปกครองได้โดยรู้จักหลักการสร้างคุณธรรม ทำ
 กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ต้องปฏิบัติงานธุรการ การเงินและบัญชี พัสดุ
 ทะเบียน วัสดุ บรรณารักษ์ อนามัยโรงเรียน โภชนาการ ตลอดจนสามารถ
 สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพอยู่เสมอ จึงทำ
 ให้ครูมีภาระหน้าที่หลายอย่างที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละวัน

จรรยาบรรณของครู

เนื่องจากครูเป็นอาชีพที่สำคัญ ซึ่งเป็นผู้ขัดเกลาปรับปรุงแต่งสังคมให้เป็น
 พลเมืองดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จึงจำเป็นต้องควบคุมให้ครูประพฤติปฏิบัติตน
 เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม มีจรรยาบรรณที่ดีตามแบบฉบับของสังคมไทย การ
 ประพฤติผิดจรรยาบรรณ ตามระเบียบประเพณีครูนั่นถือเป็นการผิดวินัยครูด้วย
 เพราะจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีครู เป็นระเบียบแบบอย่างของทาง
 ราชการที่ดีต้องยึดถือและปฏิบัติตาม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธ-
 ศักราช 2488 และโดยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบ
 ประเพณีของครู ว่าด้วย จรรยาบรรณของครู พ.ศ. 2506 ไว้ดังนี้

1. ครูควรมีศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูควรใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
6. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
7. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควรรู้จักมัธยัสถ์และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
10. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และความเจริญก้าวหน้าของโลกมีมากขึ้น ครูสภาจึงเห็นสมควรปรับปรุงระเบียบครูสภาว่าด้วย จรรยา มารยาทตามระเบียบประเพณีของครูเสียใหม่ให้เหมาะสม เรียกระเบียบนี้ว่า "ระเบียบครูสภา ว่าด้วยจรรยา มารยาทและวินัย ตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526" ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2526 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งครูต้องมีจรรยา มารยาทอันดีงาม และต้องอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครู ดังต่อไปนี้

1. เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าประพฤตินิโครห่า ห้ามประพฤติกการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา

6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและบิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

7. ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตนและไม่เบียดบังใช้แรงงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน

8. ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ

9. สุขภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา

10. รักษาความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

ครูซึ่งมีหน้าที่ทำการสอนหรือให้ความรู้แก่มนุษย์ จำเป็นต้องคิดค้น แสวงหากลวิธีต่าง ๆ มาใช้ในการถ่ายทอด กระตุ้น ชี้แนะ และแนะแนวทางให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ดังนั้น ภาระหน้าที่ของครูจึงมีอยู่หลายด้าน ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรง และโดยทางอ้อมต่อนักเรียนและสังคม คุณภาพของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญมากต่อคุณภาพทางการศึกษา เพราะผลการสอนของครูมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามที่สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524) และ แบคแมน ซี ดับบลิว (Backman C.W., 1968) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของครูไว้ดังนี้

1. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ รับผิดชอบการสอนในวิชา และชั้นเรียนที่ได้รับมอบหมาย จัดเตรียมการสอน ทำบันทึกการสอน จัดหาหรือทำอุปกรณ์การสอน วัดและประเมินผลการเรียนการสอน รับผิดชอบในการอบรมนักเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกงาน จัดทำธุรการที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบในการอบรมนักเรียน และทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี ดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียน ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาและให้บริการแนะแนว

2. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อครูใหญ่ ได้แก่ การให้ความเคารพในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยเหตุผลของผู้บริหาร สนับสนุนนโยบายการบริหารงานของครูใหญ่

3. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อเพื่อนครู ได้แก่ รักษาความลับของเพื่อนครู ช่วยเหลือภาระงานของเพื่อนครู
4. ภาระหน้าที่ของครูที่มีต่อโรงเรียน ได้แก่ การช่วยพัฒนาโรงเรียน สร้างและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
5. ภาระหน้าที่ของครูต่อชุมชน ได้แก่ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ให้บริการแนะนำด้านวิชาการแก่ชุมชน

ประติณันท์ อูปรมัย (2525) ได้รวบรวมภาระหน้าที่ทั้งหลายของครู ประถมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อแบ่งเป็นงานในแต่ละด้านที่ครูประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. งานสอนและงานบริหารชั้นเรียน เป็นงานที่ครูต้องใช้ความรู้ความสามารถ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะจัดสรรประสบการณ์การเรียนให้กับนักเรียนและบริหารชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่ "คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น" ได้ตามจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา
2. งานกิจกรรมและบริการนักเรียน เป็นงานที่ครูจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ที่จะช่วยในการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญามากยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่เด็กได้รับจากการเรียนการสอนในห้องเรียน รวมถึงงานบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของเด็ก ตลอดจนการปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้มีความรับผิดชอบ และมีระเบียบ
3. งานแนะแนว เป็นงานที่ครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา คอยแนะแนวทางในการเรียน การเลือกเรียนต่อ การทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ หรือเป็นผู้ช่วยเหลือนำแนะ เพื่อหาทางแก้ไขเมื่อนักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ
4. งานธุรการ เป็นงานที่แม้จะไม่ใช่งานทางวิชาการหรือเป็นงานที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง แต่ก็เป็งานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ในแง่ที่ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการมาเรียนของนักเรียน ความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนและอื่น ๆ

5. งานพัฒนาสังคม เป็นงานอีกด้านหนึ่งซึ่งครูประถมศึกษาส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่อยู่ในชนบทมักมีบทบาทในการเข้าไปช่วยพัฒนาชุมชน หรือ เป็นผู้นำในชุมชน

6. งานพัฒนาตนเอง เป็นงานที่จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครู เพราะการค้นคว้าหาความรู้ทำให้ครูเป็นผู้มีความรู้กว้างทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์

ทั้งนี้สอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร (2522) ในโครงการปรับปรุงหลักสูตรที่ได้ แบ่งงานตามลักษณะที่ครูประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติออกเป็น 6 งาน เช่นกัน คือ งานสอน งานกิจการและบริการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาสังคม และงานพัฒนาตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) ได้กำหนด เกณฑ์มาตรฐาน และแนวปฏิบัติของครูประถมศึกษา เพื่อให้ครูทุกคนได้ใช้เป็น เครื่องมือในการกำหนดงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. งานวิชาการ งานวิชาการมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในจำนวน งานทั้ง 6 งาน ที่มีในการจัดการโรงเรียน งานวิชาการแปลงหลักสูตรไปสู่การ จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ถ้าเปรียบร่างกายแล้ว งานวิชาการเป็น เหมือนมันสมองของสถานศึกษา งานวิชาการเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรหรือการ พัฒนาหลักสูตรได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน การสอน การนิเทศการศึกษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบในการพัฒนา งานวิชาการ อันที่จะตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. งานธุรการและการเงิน งานธุรการเปรียบเสมือนหัวใจของ สถานศึกษา คอยสูบน้ำฉีดโลหิตไปหล่อเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพราะ สถานศึกษาจะต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็ต้องจัด การกับกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียน เช่น ระบบงานสารบรรณ ระบบการ เงิน งบประมาณ และงานทะเบียนโรงเรียน เป็นต้น

3. งานบุคลากร การจัดการงานบุคลากรเป็นการพัฒนาครู การนิเทศงานครูให้ปฏิบัติงานในเรื่องการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างและกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน

4. งานอาคารสถานที่ งานด้านนี้หมายถึง การวางแผนการใช้อาคาร-สถานที่ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้มีสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ การจัดหา และบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่ถูกสุขลักษณะในเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ตลอดจนการจัดสภาพทั่วไปของโรงเรียนอย่างเหมาะสมและสวยงาม

5. งานกิจการนักเรียน งานกิจการนักเรียนเปรียบเสมือนหน้าตาของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาใดมีกิจกรรมนักเรียนดีเด่นและสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษานั้น ๆ ก็จะทำให้สถานศึกษานั้นเป็นที่รู้จักได้อย่างรวดเร็ว เช่น กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตร นอกเหนือจากที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้

6. งานความสัมพันธ์กับชุมชน สถานศึกษาจำเป็นต้องอยู่ร่วมกับชุมชนในสังคมนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องให้การสนับสนุนและบริการชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการให้ยืมอาคารสถานที่ ให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ การเข้าร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

นอกจากนี้ ทงคุณ หงส์พันธ์ (2528) ได้กล่าวถึงบทบาทภาระหน้าที่ของครู ไว้ดังนี้

1. สามารถสอนได้เป็นอย่างดี รู้จักนำหลักต่าง ๆ มาประยุกต์ เช่น หลักจิตวิทยาการเรียนรู้อ หลักการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็ก บรรยายภาคีที่เหมาะสมในการเรียนรู้และการวางแผนการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน

2. สามารถอบรมแนะแนว และปกครองได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักหลักการสร้างคุณธรรม หลักการและวิธีการของการแนะแนวและใช้ผลของการวิจัยการทดสอบต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์

3. ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักวางแผน และปฏิบัติกิจกรรมในหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งรักษาสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงาน

4. สามารถสร้างสัมพันธภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดีโดยรู้จักช่วยเหลือชุมชน แก้ปัญหาของชุมชน ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนและสนับสนุนโรงเรียนในทางที่เหมาะสม ใช้ทรัพยากรบุคคลและสิ่งของต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อประโยชน์ในการสอน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

5. หาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ โดยการเรียน ค้นคว้า วิจัย

ชานเลอร์ และคณะ (Chandler and others 1971 : 179-186) พะนอม แก้วกำเนิด (2530 : 3) และ พงศ์เพชร สังข์ศักดิ์ดา (2531 : 23-24) เห็นพ้องกันสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของครูมีดังนี้

1. งานสอน เริ่มต้นแต่วางแผนการสอน การสร้างและเลือกอุปกรณ์ เลือกกิจกรรมการสอนที่เหมาะสม จัดบรรยากาศให้เหมาะสม บริการชั้นเรียน ปกครองชั้นเรียน และประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าของโรงเรียน

2. การพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและความประพฤติ หมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน

3. รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในและนอกหลักสูตร เช่น งานแนะแนว งานอบรมชั้นเรียน การเป็นที่ปรึกษา กิจกรรมนักเรียนต่าง ๆ งานด้านความสัมพันธ์ชุมชน และการบริการสังคมในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ

จากงานวิจัยของ สุวรรณา เนตยากร (2520) เรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" สรุปได้ว่า ผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นว่า หน้าที่และงานสำหรับครู คือหน้าที่ในการสอน ครูควรมีศรัทธาในการสอน จัดทำอุปกรณ์และตรวจสมุดงานของนักเรียน ปฏิบัติตามกฎหมายของ

ราชการและโรงเรียนประชุมครู อบรมความรู้ จัดทำข้อสอบ และรายงาน ผลการเรียนของนักเรียน อบรมนักเรียน ร่วมมือในกิจกรรมของนักเรียนและ ชุมชน ประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียน ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของ โรงเรียนและห้องเรียน การทำบัญชีเรียกชื่อ ทำทะเบียนนักเรียน และการมี ส่วนในการก่อตั้งสมาคมครู-ผู้ปกครอง

นอกจากงานวิจัยและความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ แล้ว สุนทร อมร-วิวัฒน์ (อ้างถึงใน อำไพ สุจริตกุล และคณะ 2524 : 10-19) ได้แปลและ เรียบเรียงคุณสมบัติ 6 ประการของครูในสังคม ดังนี้

1. เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักเรียน คือสามารถพัฒนากระบวนการ สอนและการประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รับ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้มากที่สุด
2. เป็นผู้ที่มีความสามารถในฐานะที่เป็นที่ปรึกษา และผู้แนะแนวทาง คือสามารถเข้าใจนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง ใช้วิธีการเก็บ ข้อมูลวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างได้ผล
3. เป็นผู้ถ่ายทอดสื่อโยงวัฒนธรรม คือ สามารถจัดประสิทธิภาพการ เรียนให้ส่งเสริมวัฒนธรรม พัฒนาเจตคติและทักษะที่จำเป็นสำหรับสังคมประชา ธิปไตยเพื่อให้นักเรียนสามารถนำประสิทธิภาพในชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน แนะนำนักเรียนให้สามารถใช้แหล่งวิทยาการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อชีวิตหลังจากจบการศึกษาแล้ว
4. เป็นผู้ประสานงานชุมชน คือ สามารถช่วยเหลือชุมชนในเข้าใจ ความสำคัญของการศึกษา ประสานงานกับชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้ง ช่วยแก้ปัญหาของชุมชนในส่วนที่เกี่ยวกับการ ศึกษา
5. เป็นผู้มีความรู้เป็นครูคนหนึ่งโรงเรียน คือ มีส่วนช่วยในการ กำหนดความมุ่งหมายทั่วไปของโรงเรียน จัดโครงการเรียนให้สนองความมุ่ง- หมายของหลักสูตร จัดกิจกรรมของโรงเรียน ประเมินผลโครงการสอน และ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

6. เป็นผู้มีความรู้และเป็นสมาชิกในวงวิชาชีพครู คือยอมรับและส่งเสริมความสำคัญของวิชาชีพครูในสังคม มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพและมีส่วนช่วยยกฐานะวิชาชีพครู

จากงานวิจัย ความคิดเห็นของนักวิชาการ และเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่า ภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษาที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น เป็นภาระหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งนักวิชาการก็มีความเห็นตรงกันว่าภาระหน้าที่สำหรับครูคือหน้าที่ในการสอน หรือทำงานด้านวิชาการนั่นเอง ส่วนงานด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานวิชาการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้นั้น นักวิชาการจะกล่าวถึงเพียงบางงาน ไม่ครบทั้ง 6 งาน ตามสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดเท่านั้น เช่น แบคแมน ซี ดับบลิว (Backman C.W., 1968) จะพูดถึงงานวิชาการ งานสัมพันธ์กับชุมชน และการพัฒนาโรงเรียน ส่วน ประดิษฐ์ อูปรมย์ (ประดิษฐ์ อูปรมย์, 2525) พูดถึงภาระหน้าที่ของครูไว้ 6 ด้านเช่นกัน แต่จะเป็นงานกิจกรรมและบริการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาสังคม งานพัฒนาตนเอง และงานสอนและบริหารชั้นเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่า นักวิชาการไม่ได้เน้นว่าภาระหน้าที่ของครูประถมจะต้องทำมากมายตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้เลย

บทบาทและงานวิจัยของครูในยุคโลกาภิวัตน์

โลกในยุคโลกาภิวัตน์นี้ เป็นโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างที่ประวัติศาสตร์มนุษยชาติไม่เคยปรากฏมาก่อนเป็นโลกที่มีระบบการสื่อสารคมนาคมที่ทันสมัย ซึ่งช่วยให้เรารู้ทันถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนใดส่วนหนึ่งที่แสนไกลสุดของพื้นโลก (วไล ณ ป้อมเพชร : 2534)

ทำให้การถ่ายเทวัฒนธรรมจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทำให้เกิดระบบที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน และทำให้โลกแคบลงเนื่องจากการติดต่อสัมพันธ์ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว (Braun, 1983) แต่ขณะเดียวกันความเติบโตที่รวดเร็วนี้ก็ได้นำไปก่อให้เกิดปัญหาขึ้นแก่โลกด้วยเช่นกัน อาทิเช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว การขาดแคลนอาหาร การตัดไม้ทำลายป่า การสูญเสียชั้นโอโซนในบรรยากาศ การเกิดมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม และความเสื่อมของทรัพยากรดิน อากาศ น้ำ และทรัพยากรอื่น ๆ (มัณฑนา พิชัยศรีทนต์, 2533 และ Marker, 1977) ซึ่งจะสามารถแก้ไขได้ ก็โดยการปลูกฝังจิตสำนึกในความเห็นคนในยุคโลกาภิวัตน์ให้แก่ประชาชน เพราะเมื่อประชาชนมีจิตสำนึกแล้ว ก็จะคำนึงถึงผลแห่งการกระทำของตนที่จะส่งผลกระทบต่อโลกมากขึ้น ทำให้โลกสามารถดำรงอยู่ได้และในขณะเดียวกันมนุษย์ก็จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างสันติสุข

เฮทท์ (Hett, 1991) ได้กล่าวไว้ว่าความหวังที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับโลกในยุคปัจจุบันก็คือ ความสามารถที่จะให้การศึกษากับพลเมือง ให้พวกเขามีทรรศนะว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกที่กว้างใหญ่ มีอิสระจากข้อมูลผูกมัดของความรักชาติ สามารถประสานสัมพันธ์และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่โลกได้ เพราะโลกเจริญมาถึงยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นการศึกษาจะต้องช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของโลก และสังคมทั้งในด้านปัญหาที่จะต้องแก้ไข และทางเจริญที่จะดำเนินต่อไปและมีความสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมโลก ที่สามารถช่วยเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้นได้ด้วยการกระทำของตน (พระเทพเวที, 2533)

จะเห็นได้ว่า สภาพโลกในยุคโลกาภิวัตน์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการเมืองและเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง การศึกษาเป็นหน่วยสำคัญของสังคม ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อตอบรับกระแสสังคมในยุคนี้

สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษา

ประเด็นปัญหาหลักด้านการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ สามารถสรุปได้ ดังนี้ (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2538)

1. ที่ทำกินเสื่อมสภาพแวดล้อมทรุดโทรม ประชากรทำลายดุร้ายธรรมชาติ เนื่องจากขาดความรู้ในการดำรงชีพ พึ่งตนเองไม่ได้
2. คุณภาพการศึกษาของประชากรโดยส่วนรวมต่ำ ประชากรโดยเฉลี่ยมีการศึกษาพออ่านออกเขียนได้ พอดิดเลขเป็น ซึ่งมีปัญหาการคงสภาพอ่านออกเขียนได้ ไม่อยู่ในฐานะแข่งขันได้ขี้อยู่กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค
3. ขาดกำลังคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสภาพสังคมเป็นสังคมเปิด มีการแข่งขันสูง ต้องการกำลังคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ แต่มหาวิทยาลัยและสถาบันอาชีวศึกษาไทยผลิตกำลังคนไม่ทัน
4. ผู้สนใจเป็นครูมีจำนวนไม่พอและขาดครูในสาขาจำเป็น เช่นในสาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เพราะเงินเดือนและความก้าวหน้าต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานในบริษัทเอกชน
5. ขีดความสามารถต่ำทั้งด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเนื่องจากมีการเร่งขยายการศึกษาอย่างรวดเร็ว จนคุณภาพด้านภาษาตกต่ำ
6. การสอบคัดเลือกทำให้เกิดผู้แพ้ และเป้าหมายการศึกษาบิดเบือนทำให้เกิดปัญหาการศึกษาทุกระดับ
7. การอุดมศึกษาหย่อนคุณภาพ สนองตอบด้านกำลังคนไม่ได้ และพึ่งตนเองไม่ได้
8. ทักษะการจัดการของคนและสังคมไทยยังไม่เพียงพอ ความสามารถในการใช้ทักษะด้านการประสานงานและทำงานเป็นที่มียังอ่อน
9. สังคมไทยวิกฤตปัญหา มีการวิจัยและพัฒนาน้อย ไม่ใคร่พัฒนาและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ไม่ใคร่ผลิตความรู้ใหม่
10. ยังไม่ได้ใช้และสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศเต็มศักยภาพ
11. สื่อมวลชนยังไม่ให้ความสำคัญต่อผลกระทบของการศึกษาและค่านิยมของสังคม โดยมุ่งหวังผลการชิงความเป็นผู้นำและผลประโยชน์

12. วิ่งตามแฟชั่นโลกก่อปัญหาวัฒนธรรม เขาวชนและสังคมไทยรับวัฒนธรรมอื่นโดยไม่ใครพิจารณาถึงแก่นแท้

ในลักษณะของสภาพปัญหาด้านการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์เช่นนี้ จึงควรพัฒนาคุณภาพคนและคุณภาพชุมชน สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. คุณภาพของคน คุณภาพของชุมชน และการฝึกกำลังของกำลังคน ที่แข็งแกร่ง สามารถสร้างสรรค์ปัญหาเพื่อพัฒนาประเทศ พึ่งตนเองได้ต่อเนื่อง ยั่งยืน

2. สังคมมีความสามารถในการจัดสรร มุ่งจัดการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3. การรู้จักสร้างและใช้ข้อมูลสารสนเทศ รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป้าหมายพัฒนายั่งยืน

4. ความเข้มแข็งของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพึ่งตนเองได้ในการผลิต ความรู้และเทคโนโลยีในการปรับปรุงเทคโนโลยี ความสามารถในการวิจัยและพัฒนา

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ครู อาจารย์ หรือผู้สอน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญที่สุดในการเรียน การสอน เนื้อหาวิชาอยู่ที่ครูอาจารย์ ถ้าครูอาจารย์ที่ความรู้ดี และมีวิธีการสอนที่ดี การเรียนการสอนก็มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ระบบการศึกษาได้กำหนดไว้ แต่เมื่อสังคมโลก สังคมไทย และการศึกษาต้องแปรเปลี่ยนไป การใช้วิธีการเดิม ๆ เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีความทันโลกทันเหตุการณ์ และมีความสามารถในการปรับตัวปรับตนเพื่อการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการต่าง ๆ นั้น ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป บทบาทเป็นผู้สอนในศตวรรษหน้า จะต้องมียุทธศาสตร์ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการฝึกฝนอบรมคนให้รู้จักวิธีการเรียน วิธีการแสวงหา ความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในเครือข่ายของการเรียนรู้ ซึ่งมีโยงใยทั่วโลก ผู้สอนจะต้องเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือผู้เรียนในระยะแรก โดยเฉพาะในการสร้างความพร้อมในการพัฒนาความรู้พื้นฐานด้านภาษา คณิตศาสตร์ และเครื่องคอมพิวเตอร์

วีระ บำรุงรักษ์ (2535) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไทยในทศวรรษหน้าว่า ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาจากระบบการเรียนการสอนเช่นเดียวกับผู้เรียน แต่ผู้ที่จะมีอาชีพเป็นผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาแนะแนว ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการอาชีพของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการคิด การตั้งคำถาม การกำหนดปัญหา การกำหนดกระบวนการ การกำหนดโครงสร้างของระบบ และเทคนิควิธีการเข้าถึงข้อมูลในตนเอง เกี่ยวกับโค้ช หรือผู้ฝึกสอนนั้นก็ต่าง ๆ

ผู้สอนจะต้องศึกษาความต้องการของผู้จ้าง และแหล่งประกอบการในชุมชนผู้สอนจะต้องสร้างสื่อใหม่ ๆ ที่ไม่สามารถจะหาได้จากระบบสารสนเทศให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและแหล่งประกอบการ ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการแบ่งกลุ่มการเรียนสำหรับผู้เรียนตามความสนใจ และความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการจัดการกิจกรรมกลุ่ม

ส่วน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2535) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในทศวรรษหน้า ไว้ดังนี้

1. การคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนใหม่ ในสภาพสังคมที่มีข้อมูลมาก เป็นเสรีและมีประชาธิปไตย มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูจะต้องมองเด็กให้เขาเป็นตัวของเขาเองตามที่เขาต้องการอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่แบบที่ครูพอใจ
2. การปรับเนื้อหาใหม่ ความรู้ที่เด็กได้รับควรเป็นความรู้ที่สนองตอบความต้องการ ความเหมาะสม และความจำเป็นของตัวเด็ก และสังคมที่เด็กผูกพันอยู่วิธีการหาความรู้จึงสำคัญกว่าวิธีการให้ความรู้ วิธีการประเมินความรู้จึงสำคัญกว่าการประมวลความรู้ และความรู้ในชุมชนควรได้นำมาประสานกับความรู้อาจารย์
3. การปรับกระบวนการเรียนการสอนใหม่ ในกระแสใหม่ของโลก และสังคมไทยที่มีความแปรปรวนไม่แน่นอน และมีความเป็นนานาชาติ ครูต้อง

สร้างให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะสิ่งต่าง ๆ วิเคราะห์สังคม ตัดสินใจด้วยตนเอง มั่นใจในการตัดสินใจนั้นด้วยการให้แนวการสอนใหม่ ๆ เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การฝึกฝนทางปัญญา และการพัฒนาทักษะ ทาง การคิดไตร่ตรอง

4. การสร้างสำนักใหม่ ร่วมได้ร่วมเสียกับสังคม โดยการปลูกฝัง- ความรู้สึกไวต่อปัญหาสังคม มีความตระหนักสำนักในปัญหาของสังคม และพร้อม จะร่วมกับคนอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาของสังคมอย่างมีคุณค่าและเป็นประชาธิปไตย เพราะความซับซ้อนของปัญหาไม่อาจจะให้คนใดคนหนึ่งแก้ได้

5. การขยายประสบการณ์ใหม่ของเด็ก ให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่อง และสัมพันธ์กันของมนุษย์ทั่วโลก โดยให้ผู้เรียนรู้ว่าความสุขของมนุษย์ที่หนึ่งนั้น สัมพันธ์กับความทุกข์ของมนุษย์อีกที่หนึ่ง การมีความสุขร่วมกันอย่างสมดุลจึงเป็น เรื่องจำเป็นและต้องหาวิธีการสร้างขึ้นให้ได้

สรุปได้ว่า ในทศวรรษหน้าผู้สอนหรือครู อาจารย์ จะมีบทบาทเป็นผู้ ฝึกฝนความพร้อมให้กับผู้เรียนในเรื่องของพื้นฐานสำหรับการเรียน หรือเป็น เครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ เช่น วิชาด้านภาษา วิชาคณิตศาสตร์ วิชาด้านเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศ การปรับกระบวนการเรียน การสอน รวมทั้งการขยายประสบการณ์ใหม่ของนักเรียน นอกจากนี้ครูจะ ต้องสร้างสำนักใหม่ร่วมได้ร่วมเสียกับสังคม และมีการปรับบทบาทของตนให้ เหมาะสมสำหรับโลกยุคปัจจุบันด้วยเช่นกัน แต่จะไม่ได้พูดถึงการทำงานธุรการ และการเงิน งานบุคลากร และงานอาคารสถานที่ ตามที่สำนักงานการประถม ศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้เลย ครูในยุคโลกกาภิวัตน์ จะเพิ่มงานพัฒนาตนเองให้ กันโลก รู้จักแยกแยะสิ่งต่าง ๆ และวิเคราะห์ปัญหาส่วนรวมได้

งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษา

สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2527) ได้ทำวิจัยเรื่อง "สภาพปัจจุบัน และปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา" พบว่า ครูมีภารกิจด้านอื่น มากมายมีชั่วโมงสอนมาก จึงไม่สามารถเตรียมการสอนได้ครบทุกครั้งที่ทำการสอน

วาสนา มหาลวเลิศ (2527) ทำวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความ ต้องการสื่อการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร" พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน เพราะมีชั่วโมงสอนมาก ทั้งยังขาดความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อ ในส่วนที่เป็นปัญหาอันเกิดจากสถานศึกษาและฝ่ายบริหาร คือในห้องสมุดมีหนังสือน้อยไม่ เพียงพอสำหรับให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ โรงเรียนขาดแคลนสื่อการสอน ขาดงบประมาณ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ และไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร

ประสงค์ พิมล (2530) ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร" พบว่า การใช้สื่อการสอนของครูนั้นประสบปัญหา คือ ครูไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการสอนในชั้นเรียน มีนักเรียนมากไม่เหมาะ ในการใช้สื่อ สื่อการสอนในโรงเรียนมีน้อยไม่เพียงพอ และการหาสื่อให้ตรง จุดมุ่งหมายในการสอนยาก

กัญญา เดชาภิวัฒน์สกุล (2527) ทำวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความ ต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ตามความคิดเห็นของตนเอง" พบว่าครูผู้สอนมี ปัญหาในการสอน มีความต้องการพัฒนาการสอนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

ชนิดา รักษ์พลเมือง และคณะ (2530) ทำวิจัยเรื่อง "แนวโน้ม การศึกษาในระบบโรงเรียนช่วงระยะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6-7" พบว่า ครูประถมศึกษาส่วนมากมีความเข้าใจในหลักสูตร และการประเมินผลใน ระดับกลาง มีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรการสอนยังไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์เท่าที่ ควร เนื่องจากครูไม่ได้เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปตามแนวทางของ หลักสูตร

ดิลก พัฒน์วิชัยโชค (2528) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษากิจกรรม สร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" พบว่า โรงเรียน จะต้องพยายามให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากทางโรงเรียนมากที่สุด เท่าที่ไม่ขัด ต่อระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของทางราชการ และในขณะเดียวกันโรงเรียนก็พยายาม ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและรับฟังความคิดเห็นของชุมชน

กรณีย์ เฮงพานิช (2528) ทำวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของ ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขต การศึกษา 8 ตามการรับรู้ของตนเอง" พบว่า ครูประถมศึกษา มีพฤติกรรมที่ ปฏิบัติน้อยในเรื่องการนำวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ หรือปัญหาทางด้านการศึกษาและแสวงหาวิทยา การหรือวิทยากร จึงทำให้พฤติกรรมในด้านนี้ของครูอยู่ในระดับน้อย

สุภาพย์ สุทธิ (2529) ทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบการรับรู้ เกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเองของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิ- หลังต่างกัน" พบว่า ด้านงานสอนในเรื่อง เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ได้อย่าง เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ชำนานญ วัฒนะ (2529) ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพการใช้ ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาใน

จังหวัดบุรีรัมย์" พบว่า ครูได้ใช้วัดหรือสถานที่สำคัญทางศาสนามากที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแนะ หรือพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน สำหรับการให้แหล่งทรัพยากรในชุมชนของโรงเรียนนั้น ที่ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด คือโรงเรียนไม่มีงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากร และบุคคลบางกลุ่มไม่มีเวลาว่างพอที่จะให้ความช่วยเหลืองานบริการด้านวิชาการ

จากงานวิจัยดังกล่าว จะพบว่า ปัจจุบันครูมีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติมากมาย มิใช่เพียงแต่เป็นผู้สอนหรือถ่ายทอดวิชาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องมีบทบาททางด้านการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และงานด้านอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนมีปัญหาด้านการใช้สื่อการสอน เนื่องจากไม่มีเวลาเพราะมีชั่วโมงสอนมาก ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร และปัญหาการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น